

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 kwietnia 2017 roku organ rentowy ZUS I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy M. K. prawa do renty rodzinnej od dnia 1 kwietnia 2017 roku. W uzasadnieniu wskazano, że renta rodzinna nie przysługuje po ukończeniu 25 roku życia. Renta ulega przedłużeniu jeżeli osoba ukończyła 25 rok życia na ostatnim roku studiów. Dotyczy to jednak programowego toku studiów, które wnioskodawca ukończył 30 września 2015 roku. Kontynuowanie nauki na drugim kierunku studiów nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia po ukończeniu 25 roku życia / decyzja w aktach ZUS/.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł wnioskodawca w dniu 24 kwietnia 2017 roku. Wniósł o przyznanie mu prawa do renty i przyznanie jej na okres od dnia 1 kwietnia 2017 roku do dnia 30 września 2017 roku tj. do daty ukończenia nauki na ostatnim semestrze studiów / odwołanie k- 2-9/.

Pismem procesowym z dnia 5 marca 2018 roku wnioskodawca wniósł ponadto o zasądzenie ustawowych odsetek z tytułu opóźnienia w przyznaniu mu świadczenia tj. renty rodzinnej i zasądzenie kwoty 50 złotych z tytułu zwrotu kosztów poniesionych za przetłumaczenie zaświadczenia / pismo wnioskodawcy k- 49-51/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca M. K. urodził się w dniu (...). Wiek 25 lat ukończył w dniu (...). W okresie od dnia 1 października 2010 roku wnioskodawca rozpoczął studia na Uniwersytecie (...). Zgodnie z tokiem nauczania, planowo studia wnioskodawcy powinny trwać do 31 października 2010 roku. Wnioskodawca ukończył studia w dniu 10 lipca 2015 roku. Organ rentowy w trakcie trwania studiów wypłacał wnioskodawcy rentę rodzinną do dnia 31 października 2015 roku. W dniu 9 października 2015 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty na dalszy okres, uzasadniając to przyjęciem na studia magisterskie uzupełniające na Westfalskim Uniwersytecie w M.. Wnioskodawca załączył zaświadczenie o przyjęciu na I semestr I roku studiów, który trwał do 31 marca 2016 roku. / okoliczności niesporne /

Decyzją z dnia 7 grudnia 2015 roku wnioskodawcy przyznano prawo do renty rodzinnej do 31 marca 2016 roku z uwagi na fakt nie ukończenia 25 roku życia i kontynuowanie nauki / decyzja w aktach ZUS/.

W dniu 18 marca 2016 r wnioskodawca złożył wniosek o dalszą wypłatę renty rodzinnej i złożył zaświadczenie o kontynuowaniu nauki na semestrze drugim I roku studiów trwającym do 30 września 2016 roku. Decyzją z dnia 8 kwietnia 2016 roku wnioskodawcy przyznano prawo do renty rodzinnej do 30 września 2016 roku z uwagi na nieukończenie 25 roku życia i kontynuowanie nauki / decyzja i wniosek w aktach ZUS/.

W dniu 4 października 2016 roku wnioskodawca złożył wniosek o wypłatę renty rodzinnej wraz z zaświadczeniem o kontynuowaniu nauki na semestrze III drugiego roku studiów do 31 marca 2017 roku. Decyzją z dnia 10 października 2016 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do renty rodzinnej do dnia 31 marca 2017 roku, z uwagi na okoliczność kontynuowania nauki i nieukończenia w dacie składania wniosku 25 lat przez wnioskodawcę/ wniosek i decyzja w aktach ZUS/.

W dniu 30 marca 2017 roku wnioskodawca złożył wniosek wraz z zaświadczeniem o kontynuowaniu nauki na IV semestrze drugiego roku studiów trwającym do 30 września 2017 roku. Decyzją z dnia 7 kwietnia 2017 roku organ rentowy ZUS I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy M. K. prawa do renty rodzinnej od dnia 1 kwietnia 2017 roku. / wniosek i decyzja w aktach ZUS /.

Powyższy stan faktyczny jest między stronami niesporny. Został ustalony przez Sąd na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy, w tym aktach ZUS. Organ rentowy nie kwestionował w toku procesu zarówno podjęcia jak i przebiegu studiów wnioskodawcy na Westfalskim Uniwersytecie w M.. Nie kwestionował również dokumentów

przedłożonych przez wnioskodawcę na tę okoliczność. W rozpoznawanej sprawie do rozstrzygnięcia pozostawał wyłącznie problem prawny dotyczący prawa do renty rodzinnej osoby po ukończeniu 25 roku życia jeżeli kontynuuje ona studia na dodatkowym kierunku a studia magisterskie ukończyła w terminie przed ukończeniem 25 roku życia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku Nr 748, ze zm.) renta rodzinna przysługuje dzieciom (własnym, drugiego małżonka i przysposobionym):

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl ust. 2 art. 68, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Generalnie prawo do renty rodzinnej przysługują zatem tym dzieciom zmarłego żywiciela, które ze względu na wiek lub pobieranie nauki nie mają możliwości wykonywania pracy zarobkowej lub innej działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. W konsekwencji tego, także prawo do renty rodzinnej bez względu na wiek przysługuje takiemu dziecku całkowicie niezdolnemu do pracy, jak również niezdolnemu do samodzielnej egzystencji, które nie miało możliwości uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, a więc takiemu, które stało się niezdolne do pracy w czasie, gdy nie mogło podlegać ubezpieczeniu społecznemu z powodu wieku lub uczęszczania do szkoły. Intencją ustawodawcy było powiązanie wymienionej w art. 68 ust. 1 ustawy granicy wieku zachowania uprawnień do renty rodzinnej (16 lat) z najniższym wiekiem, od jakiego w świetle art. 190 § 2 k.p. wolno młodzieży podejmować zatrudnienie w charakterze pracownika młodocianego. Celem tego unormowania jest więc zapewnienie środków finansowych młodej osobie do dnia, gdy może ona już samodzielnie zarabiać na swoje utrzymanie, jeżeli nie zamierza uzyskać wyższych kwalifikacji zawodowych w drodze nauki w szkole. W sytuacji kontynuowania nauki po ukończeniu 16 roku życia (co jest powszechne), osobie takiej przysługuje prawo do dalszej wypłaty renty rodzinnej aż do ukończenia nauki, nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Z woli ustawodawcy, z dniem ukończenia granicy wiekowej 25 lat, prawo do renty rodzinnej ustaje bez względu na okres, jaki pozostał do zakończenia nauki w szkole, jeżeli jest ona odbywana w szkole niebędącej szkołą wyższą. Jedyny wyjątek w tym zakresie ustanowiony został w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl tego przepisu, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Hipotezą omawianej normy prawnej objęte są jednak tylko osoby odbywające studia w szkole wyższej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UK 303/10, OSNP 2012 nr 7-8, poz. 98), w tym studia na zagranicznych uczelniach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2010 r., III UK 50/10, OSNP 2012 nr 3-4, poz. 49) oraz studia doktoranckie prowadzone przez Polską Akademię Nauk (wyrok Sądu Najwyższego z dnia

17 października 2006 r., II UK 73/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 205). Najwięcej kontrowersji budzi przy tym ustalenie znaczenia użytego w tym przepisie zwrotu "będąc na ostatnim roku studiów". Ustawa nie zawiera jakiegokolwiek definicji tego pojęcia, ani nie odsyła w tym zakresie do przepisów innych aktów prawnych. Odpowiedzi na pytanie o istotę powyższego sformułowania nie daje też ani dawna ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm.) ani obecnie obowiązująca ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.). Art. 144 ust. 1 pierwszej z wymienionych ustaw oraz art. 161 ust. 1 drugiej zawierają jednak upoważnienie dla senatu uczelni do uchwalania regulaminu studiów, którego przedmiotem,

stosownie do art. 160 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, powinna być organizacja i tok studiów, a w ich ramach - określenie liczby lat i semestrów studiów oraz dat ich rozpoczęcia i zakończenia. W judykaturze przyjmuje się zatem, że określenie ostatniego roku studiów następuje na podstawie regulaminu uczelni, a studentem ostatniego roku studiów jest osoba legitymując się stosownym wpisem na ten rok (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2003 r., II UK 138/03, OSNP 2004 Nr 15, poz. 271; z dnia 19 kwietnia 2006 r., II UK 134/05, LEX nr 1001297; z dnia 20 kwietnia 2006 r., I UK 265/05, Prawo Pracy 2006 nr 7-8, s. 53 i z dnia 8 sierpnia 2007 r., II UK 1/07, OSNP 2008 nr 19 - 20, poz. 295 z glosą krytyczną A. Wypych - Żywickiej OSP 2009 Nr 3, poz. 27). Zauważa się, że wprowadzie regulamin studiów nie ma charakteru normatywnego i nie należy do konstytucyjnie określonych źródeł prawa (art. 87 Konstytucji RP), to jednak musi być uznany za akt prawny konkretyzujący i uściślający znaczenie sformułowania "ostatni rok studiów w szkole wyższej", zamieszczonego w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z tym ustalenie, kiedy dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu tego przepisu, następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów, dokonanego w oparciu o regulamin obowiązujący uczelnię. W regulaminie określa się również indywidualny tok studiów, w którym daty rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych semestrów i lat studiów nie muszą zbiegać się z datami obowiązującymi ogół studentów. W każdym wypadku regulamin uczelni decyduje o tym, na którym roku studiów kształcił się student. Nie jest okolicznością sporną między stronami, że w spornym okresie czasu wnioskodawca był na ostatnim roku studiów na Westfalskim Uniwersytecie w M..

W wyroku z dnia 13 lipca 2006 roku (w sprawie III UK 49/06, opublik. w OSNP z 2007 r., Nr 13-14, poz.205) Sąd Najwyższy stwierdził, że warunkiem przedłużenia prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest kontynuowanie nauki na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, niezależnie od wcześniejszego ukończenia studiów magisterskich na innym kierunku.

W uzasadnieniu powyższego poglądu, Sąd Najwyższy wskazał, że z omawianego przepisu w żadnym razie nie wynika jakakolwiek zależność pomiędzy prawem do renty rodzinnej, a ukończeniem już jednego (innego) kierunku studiów w szkole wyższej. Wynika z niego natomiast jednoznacznie, że jedynym warunkiem przedłużenia prawa do renty rodzinnej jest kontynuowanie nauki na ostatnim roku studiów w szkole wyższej ponad wynikające z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy ograniczenie wiekowe, a zatem niezależnie od wcześniejszego ukończenia studiów na innym kierunku i uzyskania tytułu magistra. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że studia w szkole wyższej na innym kierunku, po wcześniejszym ukończeniu studiów magisterskich, nie są studiami w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy. Prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega przedłużeniu w przypadku kontynuowania nauki w szkole nie dłużej, niż do osiągnięcia 25 roku życia, a gdy jest to szkoła wyższa i dziecko ukończyło 25 rok życia będąc na ostatnim roku studiów w tej szkole - maksymalnie do zakończenia tego roku studiów. Ukończenie nauki powoduje utratę uprawnień do renty rodzinnej, jednakże ukończenie to należy rozumieć jako zaprzestanie kontynuowania nauki. Wydaje się, że tak postrzegali omawiane zagadnienie Sąd Najwyższy, stwierdzając w wyroku z dnia 11 kwietnia 1996 r., II UR 4/96 (OSNAPiUS 1996 nr 20, poz. 311), że z przepisów regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci wynika, iż zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie im środków utrzymania w czasie, gdy w związku z kształceniem nie wykonują pracy dającej źródło utrzymania. Z treści art. 68 ust. 2 ustawy nie wynika też, że chodzi o zapewnienie źródła utrzymania studentom, którzy jeszcze nie zdobyli wykształcenia, mogącego zapewnić im środki utrzymania. Taka wykładnia, w ocenie Sądu Najwyższego nie daje się pogodzić z jasnym i niebudzącym wątpliwości brzmieniem wskazanego przepisu. Przy wszelkiej wykładni prawa nie jest dopuszczalne zarówno zawężanie znaczenia słów użytych w normie prawnej, jak również ich interpretacja wbrew wynikom wykładni językowej. Nie można bowiem w drodze wykładni tworzyć normy prawnej, która nie wynika z przepisu. Dlatego pierwszeństwo ma zawsze wykładnia językowa, a dopiero wówczas, gdy zawodzi, prowadząc do wyników niedających się pogodzić z racjonalnym działaniem ustawodawcy i celem, jaki dana norma ma realizować, sięga się do wykładni systemowej, a w dalszej kolejności - funkcjonalnej. Przepis art. 68 ust. 2 ustawy winien być zatem wykładany zgodnie z jasnym i niebudzącym wątpliwości jego brzmieniem.

Skoro zatem z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że skarżący ukończył 25 rok życia kontynuując naukę na ostatnim roku uzupełniających studiów magisterskich w szkole wyższej, przeto należy uznać, że spełniła warunki do renty rodzinnej określone w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

niezależnie od tego, iż nauka ta była kontynuowana po wcześniejszym ukończeniu studiów magisterskich w szkole wyższej na innym kierunku (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r., II UK 174/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 107).

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał wnioskodawcy prawo do renty rodzinnej do zakończenia roku akademickiego, tj. do dnia 30 września 2017 roku.

W zakresie roszczenia o zasądzenie ustawowych odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia z tytułu renty rodzinnej, to jest to nowe roszczenie, nie objęte zaskarżoną decyzją. Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁰ § 2 kpc przekazał organowi rentowemu nowe żądanie celem rozpoznania i wydania decyzji w tym przedmiocie.

Sąd oddalił żądanie wnioskodawcy o zasądzenie kosztów procesu w kwocie 50 zł. W ocenie Sądu dokonanie tłumaczenia zaświadczenia na język polski nie mieści się w kosztach procesu wskazanych w treści art.98 k.p.c. Przepis ten stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). (§1) Do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez stronę osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, zalicza się poniesione przez nią koszty sądowe, koszty przejazdów do sądu strony lub jej pełnomocnika oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie. Suma kosztów przejazdów i równowartość utraconego zarobku nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego. (§2)

Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2008 roku o kosztach S. w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U z 2018 r poz.300). Koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki. Koszt tłumaczenia wykonanego z inicjatywy wnioskodawcy nie jest wydatkiem w rozumieniu powyższej ustawy, szczególnie wobec niekwestionowania przez organ rentowy faktu podjęcia studiów uzupełniających i ich przebiegu. Wobec powyższego Sąd oddalił wniosek

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wypożyczając akta rentowe.

6.04.2018